

สภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
Principals' Performance of Internal Supervision of Instructions in
Schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 4

อัจฉริยา ฤทธิธิน¹
โกวิท วชิรินทร์วงกูร²
ศรีเพ็ญ พลเดช³

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามประเภทการดำเนินงานและขนาดโรงเรียนและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 331 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบ แบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามระดับชั้นที่สอน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และศึกษานิเทศก์ ซึ่งมี จำนวน 7 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน และขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า
 - 3.1 ด้านการกระบวนกรนิเทศ ควรมีการสำรวจความต้องการโดยสังเกตซักถามและเปลี่ยนอย่างเป็นมิตร
 - 3.2 ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ ควรร่วมมือจัดทำแผนการนิเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอนสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การลดบทบาทของครูการจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม เรียนรู้ด้วยความสุข
 - 3.3 ด้านกิจกรรมการนิเทศ ควรมีการนิเทศอย่างเป็นระบบมีการแจ้งแผนนิเทศไว้ล่วงหน้า เพื่อให้มีการนิเทศที่มีการปฏิบัติได้จริง
 - 3.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรมีการนำข้อมูลการนิเทศมาพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน โดยมีการดำเนินการตามแผนและคู่มือการนิเทศ

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, การนิเทศภายใน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Abstract

The purposes of this study were to examine 1) the teachers' opinions on the principals' performance of internal supervision of instructions in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 4, 2) the differences of teachers' opinion on the principals' performance of internal supervision of instructions in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 4 based on their working experiences and school sizes, and 3) the principals' development guidelines for internal supervision of instructions in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 4. Two phases were implemented in this study. In phase 1, to find out the teachers' opinions on the principals' performance of internal supervision of instructions in schools, the sample consisted of 254 teachers, selected by stratified sampling according to the level taught. The tools used were questionnaires, and the data was analyzed using percentage, mean (\bar{x}), and standard deviation (S.D.). The hypothesis was tested by using T-test and the analysis of variance in term of one-way ANOVA. Phase 2, to investigate the principals' development guidelines for internal supervision of instructions in schools, nine experts from school administrators, academic teachers and educational supervisors was chosen using a purposive sampling for interviews. Tools used were interview forms, and data was analyzed using content analysis.

The findings revealed as follows:

1. The teachers' opinions on the principals' performance of internal supervision of instructions in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 4 were totally at a high level. While the aspect of measurement and evaluation of learning has the highest mean, the aspect with the least mean is the use and development of innovative media technology for learning management.

2. Based on working experiences and school sizes of teachers, there were no differences in teachers' opinion on the principals' performance of internal supervision of instructions in schools.

3. Suggestions for the principals' development guidelines for internal supervision of instructions in schools were:

- 3.1 For a supervision process, a survey for what are needed should be done using techniques, such as making observations, asking questions, and exchanging opinions with a positive and friendly atmosphere.

- 3.2 On the aspect of supervision techniques, a supervision plan should be implemented according to the objectives of learning and teaching procedures. For a lesson plan design, it should be correlated to the needs of learners and local communities. Reducing the roles of teachers and using the activities that focus on learners should be implemented so that learners could learn by doing and with happiness.

- 3.3 On the aspect of supervision activities, they should be systematically organized so that they could be put into practice successfully.

- 3.4 For the evaluation of supervision, the information getting from the supervision should be used for the learning and teaching development according to the supervision plan and supervision manual.

Keywords: Teacher Development, Internal Supervision of Instructions

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ถ้าหากคนมีคุณภาพแล้วย่อมส่งเสริมให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษา, 2542: 8)

การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกำหนดไว้ในมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาที่ทำให้เกิดผลในทางการปฏิบัติที่ชัดเจน (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550: 2) หลักการนิเทศภายในโรงเรียนว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานในความรับผิดชอบโดยตรง และจะสำเร็จลงได้ก็จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หากขาดความร่วมมือจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การนิเทศภายในโรงเรียนจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ (สังต์ อุทรานันท์, 2530: 120 - 121)

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารและการนิเทศ เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายการศึกษา การบริหารเป็นการทำหน้าที่ที่กำกับกับการปฏิบัติงาน เช่น การวางแผน การควบคุม การปฏิบัติรวมทั้งการอำนวยความสะดวก การจัดกิจกรรมติดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ส่วนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการแสดงถึงการปรับปรุงทางด้านการเรียนการสอน และเงื่อนไขที่มีผลต่อการเรียนการสอน การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นบทบาทที่สำคัญในการบริหาร แต่ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียน มักจะไม่คำนึงถึงความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนโดยเน้นงานด้านบริหารเพียงด้านเดียวจึงทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการสอนไม่บรรลุเป้าหมายอย่างที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนครูผู้ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะครูเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงตนเองทั้งวิธีการและเทคนิคต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าอยู่เสมอ (ชุมศักดิ์ อินทรรัชต์, 2547: 203)

จากข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอก และจากรายงานผลการประเมินด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า “ผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดยสิ้นเชิง สถานศึกษาบางแห่งไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในเลยและบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน” จากข้อมูลข้างต้น ทำให้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ผลกระทบที่เกิดขึ้น ก็คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ในการประเมินคุณภาพภายนอก ของ สมศ. ดังนั้นปัญหาและความต้องการของโรงเรียนดังกล่าวมาแล้วนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาเพื่อยกระดับประสิทธิผลงานนิเทศภายในโรงเรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550: 2)

การนิเทศในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่อยู่ในบริบท การเรียนรู้เดียวกัน โดยมุ่งเน้นการนิเทศที่เกิดจากความสมัครใจของครูผู้สอน ในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น ได้กล่าวถึงทิศทางการนิเทศการสอนในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการนิเทศภายในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง โดยผู้นิเทศจากภายนอกจะเป็นเพียงผู้ประสานงานมีกระบวนการนิเทศที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน ส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน ที่ครูร่วมกันนิเทศกันเองโดยใช้เทคนิค การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) แบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Collaborative professional development) หรือการนิเทศแบบคลินิก (Clinical supervision) โดยการนิเทศในปัจจุบัน เน้นการดำเนินการเป็นระบบประชาธิปไตย มีการวิเคราะห์ ผลงานที่เน้นเป้าหมาย มีการเตรียมการวางแผน ดำเนินตามแผน มีการประเมินผล อย่างต่อเนื่อง

เน้นการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารร่วมกันแก้ปัญหาและสนับสนุนอย่าง กัลยาณมิตร และถือว่าการนิเทศเป็นภารกิจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย, 2554: 5)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 เพื่อประโยชน์สำหรับการบริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงการบริหารด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้เพื่อนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้รับทราบถึงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนากระบวนการการนิเทศการศึกษาอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
2. ได้แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
3. ได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 194 โรงเรียน และครูจำนวน 2,359 คน โดยจำแนกเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 39 โรงเรียน ขนาดกลางจำนวน 143 โรงเรียน และขนาดใหญ่จำนวน 12 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ในการรวบรวมกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเป้าหมายได้มาจากการเลือก

แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการกำหนดโควตาตามจำนวน 7 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้มีการศึกษา
ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน 10 ปีขึ้นไป และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าครู
วิชาการจากโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนศรีศรีตำบล

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพทั่วไป

1) ประสบการณ์การทำงาน

1.1) ต่ำกว่า 10 ปี

1.2) ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2) ขนาดของโรงเรียน

2.1) โรงเรียนขนาดเล็ก

2.2) โรงเรียนขนาดกลาง

2.3) โรงเรียนขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม คือสภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบไปด้วย

1) ด้านกระบวนการนิเทศ

2) ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ

3) ด้านกิจกรรมการนิเทศ

4) ด้านการประเมินผลการนิเทศ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยได้รับคาปรึกษาจากที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือมีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ผลปรากฏว่าข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 และนาแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูจำนวน 30 คนในโรงเรียนตุลยาธร แบบสอบถาม จำนวน 45 ข้อ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.92

ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามและหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองภายในระยะเวลาที่กำหนด กรณีมีแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลกลับคืนมาได้ 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการพัฒนาคู่มือด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยวิเคราะห์การทดสอบด้วยค่า t (t -test แบบ Independent Samples Test) และความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาคู่มือด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปมาน (Inductive Method)
- 2) นำข้อมูลมาเรียบเรียงในรูปของข้อความโดยการจัดกลุ่มประเด็น (Grouping)
- 3.) ทำการวิเคราะห์ตามประเด็นของข้อมูล โดยการอธิบายความ (Explanation) และตีความหมายข้อมูลที่ได้ (Interpretation)
- 4) นำเสนอเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาคู่มือด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

1. การศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการพัฒนาคู่มือด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า สภาพการพัฒนาคู่มือด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ระยะที่ 2 การหาแนวทางการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

1. ด้านกระบวนการนิเทศ
แนวทางการพัฒนา
 - 1.1 ควรมีการสำรวจความต้องการของครูในการนิเทศ โดยผู้บริหารต้องสังเกต พูดคุยซักถามปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผู้เรียน ซึ่งจะสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
 - 1.2 ควรมีการพูดคุยซักถามและเปลี่ยนความคิดแบบเป็นมิตรจะสามารถทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมได้
2. ด้านเทคนิควิธีการนิเทศ
แนวทางการพัฒนา
 - 2.1 ควรมีการจัดทำแผนการนิเทศร่วมกันระหว่างครูกับผู้บริหาร ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน
 - 2.2 ควรมีการนำผลการนิเทศมาประเมินเพื่อเกิดประโยชน์ต่อครูในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป
3. ด้านกิจกรรมการนิเทศ
แนวทางการพัฒนา
 - 3.1 ควรมีปฏิทินการนิเทศเพื่อให้ครูได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับการนิเทศ
 - 3.2 ควรมีการนิเทศภายในโดยการสังเกต พูดคุยเป็นส่วนตัวในเชิงลึกเพื่อได้ทราบถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครู

4. ด้านการประเมินผลการนิเทศ

แนวทางการพัฒนา

4.1 ควรมีการนำข้อมูลการนิเทศภายในมาประชุมวางแผนร่วมกันกับครู สะท้อนผลการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน ว่ามีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนระดับใด

4.2 ควรมีสรุปรผลการนิเทศ และนำผล การประเมินแจ้งให้ผู้ได้รับการนิเทศรับทราบเพื่อให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านเทคนิควิธีการนิเทศอาจเป็นเพราะว่า ครูขาดการแลกเปลี่ยนปัญหาและเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ระดมสมอง โดยขาดการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2560: 56 - 66) ได้ศึกษาค้นคว้ากระบวนการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศภายใน มุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผนศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาจากข้อมูลตามสภาพจริงร่วมกันกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์กระบวนการนิเทศมีการกำหนดแผนงานวิธีการเครื่องมือที่ใช้ อย่างชัดเจนและมีความเป็นไปได้และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในมากเท่าที่ควรเกิดจากภาระงานที่มากทำรู้สึกว่าการนิเทศภายในเป็นการเพิ่มภาระงาน และไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักการนิเทศ ทำให้การเยี่ยมชั้นเรียนแต่ละครั้งครูไม่มีความพร้อมและคิดว่าผู้บริหารมาจับผิดการทำงานของตน สอดคล้องกับงานวิจัยวานเซอร์ (Wanzare, 2005: 3651 - A) ได้ศึกษาการนิเทศการสอนในโรงเรียนประเทศเคนยา ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติการนิเทศมีส่วนสัมพันธ์กับการใช้คำถามที่ไม่กระจ่าง ความแน่นอน ขาดความจริงใจและไม่ให้เกียรติแก่ผู้รับการปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้คำปรึกษากับทักษะการนิเทศ ซึ่งไม่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นิเทศและไม่ค่อยได้รับการใส่ใจเท่าที่ควรจากครูผู้สอน

3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า

3.1 ด้านการกระบวนการนิเทศ ควรมีการสำรวจความต้องการโดยสังเกตซักถามและเปลี่ยนอย่างเป็นมิตร ซึ่งสอดคล้องกับนิศาชล วุฒิสาร.(2556: 123 - 132) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาคารอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการประชุมกลุ่มย่อยช่วยให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถวางแผน กำหนดทางเลือกและออกแบบระบบการนิเทศภายใน การเสริมแรงช่วยให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การนิเทศภายในเป็นไปอย่างกัลยาณมิตร

3.2 ด้านเทคนิควิธีการนิเทศควรร่วมมือจัดทำแผนการนิเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวิไล แสงพระเวส (2551: 77 - 78) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนเบญจราษฎร์ศึกษา อำเภอเสีตา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้กลยุทธ์ 5 ขั้น คือ การสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียนการสาธิตการสอน การมอบเอกสารให้ศึกษา และการประชุมทางวิชาการ ทำให้ครูผู้สอนปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ครูสามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอนสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น การลดบทบาทของครู การจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม เรียนรู้ด้วยความสุข

3.3 ด้านกิจกรรมการนิเทศ ควรมีการนิเทศอย่างเป็นระบบมีการแจ้งแผนนิเทศไว้ล่วงหน้า เพื่อให้มีการนิเทศที่มีการปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสังต์ อุทรานันท์ (อ้างใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2550: 25 -

26) ได้กล่าวสรุป iva ภาวะบวการนเทศการศีกษา มี 5 ขั้นตอน ในการดำเนินการ คือ ขั้นที่ 1 วางแผนการนเทศ ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติงาน ขั้นที่ 4 สร้างเสริมกำลังใจ ขั้นที่ 5 ประเมินการนเทศ จากรูปแบบภาวะบวการนเทศ มีรายละเอียดในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและ ต่อเนื่องกัน

3.4 ด้านการประเมินผลการนเทศ ควรมีการนำข้อมูลการนเทศมาพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน โดยมีการดำเนินการตามแผนและคู่มือการนเทศ สอดคล้องกับ กฎษา กัลปดี (2559: 101 - 103) ได้ศีกษาค้นคว้า การพัฒนาระบบการนเทศภายในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม อำเภอลิ่งสาาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า จาก การพัฒนาระบบการนเทศภายในโรงเรียนโดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนเทศกำกับติดตามทำให้ครูผู้ นเทศสามารถพัฒนาการดำเนินงานนเทศภายใน มีการดำเนินงานตามแผนและคู่มือการนเทศภายในโรงเรียน ทำให้ สามารถพัฒนาระบบการนเทศภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึง ควรสนับสนุนส่งเสริมให้สำนักกลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนเทศกำกับติดตาม ไปใช้ในการพัฒนาระบบการ นเทศภายในโรงเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เิงนโยบาย จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการนเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศีกษาประถมศีกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผู้วิจัยขอเสนอกลยุทธ์ในการดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 ด้านภาวะบวการนเทศ ควรมีการสังเกต ซักถาม ปัญหา การจัดการเรียนการสอนของครู เป็นรายบุคคล

1.1.2 ด้านเทคนิควิธีการนเทศ ให้ความสำคัญในการนำผลการนเทศมาใช้ในการปรับปรุงการ เรียนการสอน

1.1.3 ด้านกิจกรรมการนเทศ ควรมีระบบในการนเทศและควรแจ้งเวลาในการนเทศล่วงหน้า

1.1.4 ด้านการประเมินผลการนเทศ การดำเนินการตามแผนและคู่มือการนเทศ

1.2 เิงปฏิบัติการ การนำนโยบายหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาการนเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศีกษาประถมศีกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนี้

1.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการศีกษาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนเทศ ภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนเทศภายใน สามารถนำผลที่ได้จากการศีกษาเพื่อเป็นข้อมูลแนวทางใน การพัฒนาการนเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศีกษาประถมศีกษาบุรีรัมย์ เขต 4

1.2.3 แนวทางการพัฒนาการนเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศีกษาประถมศีกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่ผู้วิจัยรวบรวมจากผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถกำหนดเป็นมาตรการเพื่อบริหาร หลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศีกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการนเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศีกษาประถมศีกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและกำหนด ประเด็นตัวแปรที่ศีกษาเพิ่มเติม

2.2 ควรมีการศีกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการนเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศีกษาประถมศีกษาบุรีรัมย์ เขต 4

2.3 ควรมีการศีกษาการพัฒนาเทคนิควิธีการนเทศ โดยใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกและ ถูกต้องในการนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2562 จาก www.moe.go.th/moe/nipa/ed_law/p.r.g.edu1.pdf
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2554). *ศึกษานิเทศก์. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการนิเทศ (Change Agent)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2562 จาก [www. http://school.esanpt1.go.th/nites/km/56km/1st-kriengsak.pdf](http://school.esanpt1.go.th/nites/km/56km/1st-kriengsak.pdf)
- กฤษฎา กัลปดี. (2559). *การพัฒนากระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิศาชล วุฒิสาร. (2556). “การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนคลองขามวิทยาคาร อำเภอหนองลาด จังหวัดกาฬสินธุ์”. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. (กันยายน – ตุลาคม 2556) 10(50): 123-132.
- นิรุทธ์ นันทมาศวงษา. (2560). “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1”. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. (มกราคม - มิถุนายน 2560) 6(1): 56 - 66.
- ชุมศักดิ์ อินทรรักษ์. (2547). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิไล แสงพระเวส. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนเบญจราษฎร์ศึกษา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- Wanzare, Z. O. (2005). “Internal InstionalSupervision in Public Secondary School In Kenya”. *Dissertation Abstracts International*. 65(10): 3651-A